

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

1 V. in morte Christi tenebræ factæ sint in vniuerso orbe, & quæ earum
causa fuerit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

Theologia incommodum. Tamen quia illud fundamentum metaphysicum multis videbitur difficile, adiungi potest alius modus, nimirum quauis ex natura rei, ex materia & forma vnitis resultat substantia totius cuius compositionem ingreditur partialis substantia materia: tamen, quia materia corporis Christi subsistebat substantia Verbi, quae non potest esse pars, seu nouam substantiam componere, ideo ex vi praecedentis vnionis talis materiae ad Verbum impedimentum esse positum, ne adueniente forma cadaueris resultaret substantia totius: & ita, quamuis talis forma de nouo adueniens non fuerit in se, & proximè vnita Verbo: nihilominus ex illa, & materia non resultasse suppositum creatum, neque illam integram naturam mansisse per se, & adequatè substantem in se: sed in Verbo mediante sola materia, in qua extitit forma, solum per in existentiam, & quasi inhaerentiam absque alia substantia. Et hic modus est etiam probabilis, & facile defendi potest. Tertio vero dici potest, totam illam naturam substantialem speciali modo vnionis sibi adequato vnitam esse immediate Verbo. Qui modus videtur magis receptus, & facilius, quia nullum est inconueniens, quod Verbum aliquid assumpserit, quod postea id miserit, quando illud non est per se, & ex primaria intentione assumptum: sed veluti in via, & propter aliud. Deinde supposito priori miraculo, seu supernaturali opere rebus ipsis magis consentaneum est, ut neque cum substantia diuina aia coniungatur, quod vix intelligi potest, neque natura integra maneat sine proxima, & adequata substantia. Et ita licet negari non possit, quin oportuerit hunc modum vnionis noua actione fieri, quandoquidem ipse est nouus, & res etiam quae vnitur, noua est: tamen, quia fit consequenter ratione prioris operis vel miraculi, ideo non censetur omnino noua vnio: sed veluti consequens, & concomitans antiquam. Et hoc modo facile est rationibus dubitandi in principio positus satis facere.

DISPUTATIO XXXI X.

In duas Sectiones distributa.

De Prodigijs, quae in morte Christi Domini acciderunt.

In hac disputatione sermo est de miraculis, in alijs creaturis: nam de ijs, quae facta sunt in ipso corpore Christi, partim superius dictum est, partim in sequentibus disputationibus dicemus agere de ijs, quae in corpore Christi gesta sunt. Haec autem prodigia dicuntur in Christi morte facta non solum, quia in ipsomet instanti mortis acciderunt (hic enim vix constare potest) sed quia prope ipsam mortem Christo iam in cruce pendente facta sunt. Ex quibus vnum in signe prodigium narratur obuenisse ante Christi mortem, scilicet solis defectio. Et tenebrae facta super vniuersam terram, in quo multa continetur miracula, ut infra videbimus. Post mortem vero varia prodigia narrantur ab Euangelistis, praesertim à Matt. quae breuiter explicabuntur.

SECTIO I.

Verum in morte Christi tenebrae factae sint in vniuerso orbe, & quae earum causa fuerit.

Quod Christo in cruce pendente factae sint tenebrae super vniuersam terram à sexta hora usque ad horam nonam, ijs fere verbis affirmant: Matth. Marc. & Lucas. Quare de hoc nulla est controversia: sed de eorum verborum intelligentia, & praesertim, an intelligendum sit in vniuerso mundo defecisse lumen solis, vel tantum in regione Iudaeae, quae

ibi nomine vniuersae terrae appellata sit. Hac in re fuit sententia Orig. tract. 35. in Mat. quem Erasmi in Orig. 27. c. Matth. est secutus, tenebras illas solum in Iudaea accidisse. Ratio esse potest, quia huiusmodi prodigia praecipue fiebant propter Iudaeos, ergo non oportebat signum hoc extra Iudaeorum fines apparere. Sicut etiam alia prodigia, scilicet terramotus, &c. non acciderunt nisi in illa regione. Nec verbum Euangelistarum, *Super vniuersam terram*, cogit ad aliam interpretationem. Quia interdum in Scriptura ille modus loquendi reperitur. Et confirmatur primo ex Oriente, quia si illae tenebrae in vniuerso orbe accidissent, notatae sine dubio essent, & obseruatae ab aliquo gentiliū scriptorum, qui eo tempore, vel prope floruerunt, Strabone, Valer. Maximo, aut Plinio, erat enim res valde admirabilis notatū digna: nullus autem illius prodigij meminit. Secundo quia nisi multa miracula multiplicentur, non potuit illa solis defectio esse tam vniuersalis. Quia vel facta est per interpositionem nubium densissimarum, ad eum modum, quo facta sunt in Aegypto (ut Orig. putat) vel certe (ut Dionysius indicat) per interpositionem Lunae: neutro autem modo potuerunt tenebrae esse adeo vniuersales.

Dicendum vero est primo eam solis defectionem vniuersalem fuisse in toto orbe. Haec est communis sententia, Chrysost. hom. 89. in Matth. quam clarius Chrysost. explicuit Euthym. c. 67. & Theoph. Matth. 27. Hier. ibidem, & frequentius ceteri expositores Gaudent. Theoph. tract. 3. in Exod. Idem significat Athanas. serm. de passionis & cruce Domini, illis verbis. *Rerum natura suo sole destituta fuit.* Idem sentiunt Tertull. & alij, quos referam, & D. Thom. sup. quaest. 44. artic. 2. ad secundum. Quae probatur primo ex verbis omnium Euangelistarum, sunt enim adeo expressa, & conformia, ut temeritatis esse videatur ea restringere, aut sine fundamento in sensu improprio interpretari. Et confirmari hoc potest, quia in Scriptura haec solis defectio occasus solis appellatur: occasus autem solis significat generalem lucis absentiam. Antecedens patet ex illo Amos 8. *Es eris in die illa, dicit Dominus, occidet vobis sol in meridie, & tenebrescere faciam terram in die luminis.* Quem locum de hoc mysterio interpretantur praeter Hieronym. & alios interpretes Cyrill. Ierosolym. Cat. 13. Isidor. lib. de pass. Domini c. 45. Tertull. lib. 4. cont. Marcionem c. 42. Cypr. lib. 2. ad Quirinum c. 23. Ruffin. in symbol. Euseb. libro. 10. de Demonstr. c. 6. Aug. lib. q. ex utroque testam. q. 15. & nonnulli ex his, praesertim Tertull. de eodem mysterio interpretantur verba illa Isa. 50. *Induam te tenebris, & Isidor. citat etiam illud Ierem. 15. Occidit ei Sol cum adhuc esset dies.* Secundo, Dionys. Areopag. epist. 7. ad Polycarp. contra Apolophanem refert, se Heliopoli in Aegypto vidisse eam solis defectionem simul cum ipso Apolophane. Idem repetit epist. 10. ad eundem Apolophanem. Et licet Erasmus has Epistolas non recipiat: tamen apud omnes eruditos, & probos in autoritate sunt. Rursus Tertull. in Apologetico. c. 21. indicat etiam Romae visam esse illam solis defectionem, quem non est verisimile scribentem aduersus gentes, uti historia incerta, & illis incognita. Sunt autem haec Tertull. verba: *Eodem momento dies, medium orbem signante soles, subducta est: deliquim vti que putauerunt, quid quoque super Christum predicatum non scierunt. Et tamen eum mundi casum relatum in Archivis vestris habetis.* Ex Graecis praeterea historiographis Phlegon. lib. 14. olympiadarum eiusdem eclipsis meminit, ut ipsemet Origen. supra refert, & Eusebius in Chronico sub Tiberio, Orofius etiam lib. 7. suae historiae c. 4. Idem colligitur ex Gregor. Tur. lib. 1. sacrae histor. Sedulio libr. 5. Paschal. Lactantius quoque libr. 4. de vera sapientia. c. 19. refert huiusmodi vniuersalem solis defectionem à Sybillis fuisse praedictam. Tertio, nulla est ratio, propter quam omnia prodigia facta in Christi morte

Theolo.

debuerunt intra Iudææ terminos cōtineri, cū Christus non solum pro Iudæis, sed etiam pro gentibus moreretur, necessariumq; foret diuinitatem eius, & humanitatē omnibus esse testatam. Quod si aliquod prodigium vniuersale esse debuit, maximē illud, quod in Sole fiebat, quod est totius mundi luminare. Adde etiam ex prædictis historiis colligi, terræ motum non tantum fuisse in Iudæa, de quo infra dicam. Vnde illis duobus signis cœli, & terre, monstratum est, eum qui moriebatur cœli & terræ esse conditorem, & tam cœlestes, quam terrestres creaturas Domino suo famulari, ac mortem eius deslere, vt Theophylact. notauit. Ex quibus non solum nostra sententia confirmata relinquitur: sed etiam ostensum est, coniecturas Origen. nullius esse momenti.

Colligitur etiam hinc non esse verisimilem modum, seu causam harum tenebrarum quam Origenes excogitauit, scilicet quod nubes aliqua valde densæ inter Solem, & terram interpositæ fuerunt. Quemadmodū probabile est, tenebras Ægyptiacas accidisse, quæ harum figuræ fuerunt. Illa enim causa sine vilo fundamento excogitata fuit ab Origene, quia sufficiens visæ est ad eam exiguam extensionem tenebrarum, quam ipse factam opinatus est. Tamen ad obscurandum Solem in toto orbe minime potuit esse sufficiens. Ac deinde Eusebius supra ex Phlegoneo refert in eis tenebris visas esse stellas in toto cœlo, quod est signum, magnam fuisse aeris serenitatem, ac perspicuitatem, non ergo erat densis nubi- bus obscuratum. Quod præterea ad maiorem miraculi euidentiā, ita fieri oportuit. Nam si solo nubium obiectu, & in paruo terræ spatio illæ tenebræ contigissent, facile existimari posset casu aliquo, & ab aliqua causa naturali prouenire potuisse, vt indicauit August. de mirabilib. sacræ Scripturæ libro 3. cap. 12.

Sed difficultas est in assignando modo, & causa huius effectus. Et ratio dubitandi est, quia Dionysius supra refert, huiusmodi tenebras factas esse per eclip- sım, seu interpositionem Lunæ inter Solem, & ter- ram, in qua etiam interpositione quatuor pondera- uit miracula præter totum naturæ ordinem. Pri- mum, quod Luna obiecta est Soli in plenilunio, cum naturaliter solum possit hoc fieri tempore coniun- ctionis Solis cum Luna. Quo argumento vtitur sæ- pe Augustin. vt probet illam eclipsem miraculosam fuisse, vt epist. 18. ad Hirschium, & lib. 3. de Ciuit. c. 15. Secundum, quod Luna paulo ante in proprio situ erat, maximē distans à Sole, quia suo naturali motu discurrebat: subito vero magna celeritate retroacta est, solique obiecta; ac finito trium horarum spatio iterum eadem celeritate ad eum situm reuersa est, ad quem, suo naturali motu incedens, illis horis per- uenisset. Quod factum est, vt licet tempore, quo du- rauit hoc prodigium, cœlorum motus fuerint ali- quantulum immutati: eo vero transacto, in suo natu- rali ordine, sitiq; permanferint, ac si nihil accidisset. Tertium miraculū, quod in naturali eclipsi Luna incipit obijci Soli ab occidentali parte, quoniā ten- dit ab occidente in oriens: in hac vero eclipsi cœpit obscurare Solem à parte orientali, quia retroacta est ab oriente in occidens. Quartum, quia in naturali e- clipsi, ea pars Solis, quæ prius obscuratur per inter- positionem Lunæ, prius etiam incipit apparere, Lu- na in suo proprio motu, velocius quam Sol, progred- iente: at vero in hac eclipsi Luna postquam obie- cta Soli est, non est vterius progressa: sed retrogre- diendo in suum situm recurrit. Vnde factum est, vt ea pars solis, quæ vltimo obscurata fuerat, prius ap- parere inceperit. Hæc notauit Dinonyf. vt fusius ex- plicuit D. Tho. in loco citato, & ita ipse etiam pro cō- pecto habet, has tenebras factas esse per interposi- tionē Lunæ. In contrariū verò est, quia sola Luna nō potest impedire illustrationem Solis in toto orbe.

Dicendum ergo est secūdo, propriam, & adæqua-

Fr. Suarez tom. 2.

tam causam harū tenebrarū terræ fuisse, quia diuina virtute factū est, vt Sol radios suos contineret, ita vt licet nullum corpus interijceretur inter Solē, & ter- ram, non illuminaret illam. Hæc est sententia Hier. in c. 27. Matt. quem sequitur Bedali. 4. in Mar. c. 15. & in morte li. 16. in Luc. c. 23. Caiet. & alij. Eandem prius signifi- cavit Cypr. de bono Patien. dicens. Cum ad Crucem Domini confundantur sidera, elementa turbentur, contre- miſcat terra, nox diem claudat, Sol, ne Iudæorum facinus aspicere cogatur, & radios, & oculos suos subtrahat, &c. Idem sentit Orifi. lib. 7. histor. c. 8. Et probatur dicta ratione, aliter n. non potuisset defectio solis esse vni- uersalis. Præterea, hic modus est facilis, quia sicut ignis Babylonicus cōtinuit actionem suam. Deo su- spendente concursum suū, ita Sol potuit nō illustra- re terram, quia Deus suspendit suum concursum.

Tertio addendum est, simul interpositam fuisse Lunam inter Solem, & terram. Hoc solum constat autoritate Dionysij. Et congruentia reddi potest, quia vt miraculū esset maius, & manifestius, vo- luit Deus vtroq; modo fieri. Deinde voluit vtrumq; luminare maius Christo specialiter deferuere, & ad occultandam Christi nuditatem quantum in se erat, quodammodo facere, alterum continendo ra- dios suos, alterum retrogrediendo, vt sese soli obij- ceret, in quo dignitas Christi morientis manifestata est, cui cœlestes creaturæ seruiebant. Propter quam etiam causam aliud miraculū superioribus adiun- ctum est (vt D. Th. supra notauit ex Chrys. ho. 89. in Ioan.) scilicet quod illæ tenebræ per tres horas dura- runt, cum naturalis eclipsis tanto tempore durare non possit. Quia scilicet Christus in cruce tribus ho- ris pependit, quo euidenter ostensum est, effectum illum non casu, nec propter aliam causam fieri, nisi propter Christum. Potuit autem fieri, vt illis tribus horis vtrumq; astrum nimirum Sol & Luna quæta permāserint (vt D. Th. supra indicat) vel certe, quod facilius videtur, vt Sol naturalem suum motū per- ageret, & illum Luna præternaturaliter subsequere- tur, seruās semper eandem proportionem, & inter- positionem inter Solem & terram. Dices, si Sol cōti- nuit radios suos, quā fieri potuit, vt Dionysius cōspi- ceret Lunę interpositionem, & eclipsem. Responde- tur solum impeditum fuisse Solem, ne terram illu- minaret: non tamē ne superiores cœli partes illustra- ret. Nam (vt supra diximus) eo tempore stellæ luce- bant, quas à Sole illustrari, communior est Philoso- phorum sententia. Adde etiam ingressum, egressumq; Lunæ sub Sole successiue factum esse, & non opor- tuisse perfectas tenebras vnico instanti fieri, aut ex- pelli, sed paulatim prout Luna ingrediebatur, & e- grediebatur sub sole, atq; ita factum esse, ex Dionysij obseruatione non obscure colligitur. Imo D. Thom. existimat, probabile non esse necessarium, vt perfe- ctæ tenebræ tribus horis durauerint, sed illas horas computari ab eo tempore, quo cœpit remitti lumen Solis, vsq; ad illud instans, in quo ad naturalem statum restitutum est. Quod est quidem verisimile, quam- quam existimo, tempus illud, quo immorata Luna est ingrediendo, & egrediendo sub Sole, fuisse perexi- guū. Quia licet tanta mora intercesserit, vt obseruari sensibus potuerit, tamen nō est necesse tantam fuisse vt per horam integram durauerit, atque ita perfe- ctæ tenebræ ultra duas horas durarunt, & ideo sim- pliciter tribus, aut fere tribus horis durasse, dici pos- sunt.

S E C T I O II.

Quæ prodigia, & quomodo facta sint mortuo iam Christo, & in cruce pendente.

Miraculum defectionis Solis, de quo hætenus, ante Christi mortem accidit: cætera, quæ ab Euangelistis narrantur post mortem, licet plura numero sint: breuius tamen expediri possunt. Pri- mum ergo Matth. narrat velum templi scissum esse, quod

Eclipsis solis
in c. 27. Matt. quem sequitur Bedali. 4. in Mar. c. 15. & in morte li. 16. in Luc. c. 23. Caiet. & alij. Eandem prius signifi- cavit Cypr. de bono Patien. dicens. Cum ad Crucem Domini confundantur sidera, elementa turbentur, contre- miſcat terra, nox diem claudat, Sol, ne Iudæorum facinus aspicere cogatur, & radios, & oculos suos subtrahat, &c. Idem sentit Orifi. lib. 7. histor. c. 8. Et probatur dicta ratione, aliter n. non potuisset defectio solis esse vni- uersalis. Præterea, hic modus est facilis, quia sicut ignis Babylonicus cōtinuit actionem suam. Deo su- spendente concursum suū, ita Sol potuit nō illustra- re terram, quia Deus suspendit suum concursum.

D. Thom.
Chrysost.
Eclipsis solis
in Christi
morte quomodo
diu durauit.

Obiectio.
Respons.